

Kod ucznia

.....

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
Z JĘZYKA POLSKIEGO**

organizowany przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty

w roku szkolnym 2013/2014

ETAP REJONOWY

Instrukcja dla ucznia

Gimnazjalisto!

Gratulujemy Ci zakwalifikowania się do kolejnego etapu konkursu. Przed Tobą arkusz składający się z 12 stron, który zawiera 20 zadań nawiązujących do podanych tekstów źródłowych i literatury wskazanej w regulaminie. Sprawdź, czy arkusz jest kompletny, w razie stwierdzenia braków zgłoś to przewodniczącemu komisji konkursowej.

W wyznaczonym miejscu wpisz swój kod, nie podpisuj się! Czytaj uważnie polecenia, nie pisz niczego ponad to, o co jesteś proszony. Nie zatrzymuj się zbyt długo nad rozwiązaniem trudniejszego dla Ciebie zadania, wrócisz do niego później. Pisz długopisem wyraźnie i starannie, nie używaj korektora.

W każdym z pierwszych dziesięciu zadań tylko jedno rozwiązanie jest prawidłowe – zaznacz odpowiadającą mu literę **A, B, C, D** lub **E** krzyżykiem na **KARCIE ODPOWIEDZI** umieszczonej po 19. zadaniu. Jeżeli się pomylisz, obwiedź tę literę kółkiem i zakreśl krzyżykiem właściwe rozwiązanie. Pozostałe zadania wymagają krótkiej odpowiedzi, natomiast zadanie 20. – szerszego opracowania jednego z wybranych przez Ciebie tematów.

Masz do dyspozycji **90 minut**. Możesz uzyskać **40 punktów**.

Życzymy Ci powodzenia!

Organizatorzy

I.

Ernest Bryll
PIOSENKA ŻONY

Pole, moje pole jałowe...
Dole, nasze dole niedobre
Kto w tym polu będzie robić
Jak ty musisz w wojsku chodzić
Pole, nasze pole jałowe
Kto w tym polu będzie siewać
Jak ty musisz w ogniu bywać
Dole, nasze dole niedobre
Ziemio nasza, ziemio spalona
Wodo nasza, wodo skrwawiona
Kto nam pole będzie kosić
Jak ty poszłeś szablę nosić
Ziemio nasza, ziemio spalona
Kto nam będzie zboże młócić
Jak ty nie wiesz, kiedy wrócisz
Wodo nasza, wodo skrwawiona...

Ernest Bryll, *Zagrajcie nam dzisiaj wszystkie srebrne dzwony. Oratorium-opera*. Warszawa 1976

Zadanie 1 (0-1 p.)

W *Piosence żony* dominującym motywem jest

- A. lęk o życie męża żołnierza.
- B. skarga na zły los, dołę.
- C. troska o uprawę ziemi, pola.
- D. przerażenie zniszczeniami wojennymi.
- E. Wymienione motywy są jednakowo ważne.

Zadanie 2 (0-1 p.)

Najmniej prawdopodobne jest twierdzenie, że poeta zastosował w 12. wersie *Piosenki żony* niepoprawną gramatycznie formę czasownika iść [poszłeś], aby

- A. skłonić odbiorcę do refleksji nad poprawnością językową.
- B. nie zakłócić rytmu wiersza.
- C. liczba sylab była podporządkowana organizacji wiersza.
- D. w tym wersie były cztery sylaby akcentowane.
- E. uwiarygodnić mowę prostej wiejskiej kobiety.

Zadanie 3. (0-1 p.)

Oratorium to forma słowno-muzyczna, z którą łączy się zestaw wyrazów:

- A. happening, misterium musical, pantomima,.
- B. maskarada, opera buffo, operetka, pasja.
- C. chór, narrator, orkiestra, soliści.
- D. farsa, śpiewogra, wodewil.
- E. akcja sceniczna, balet, narrator.

II.

Ewa Lipska

DYKTANDO

Pod dyktando
Żeby tylko nie popełnić błędu.
Naród nie napisać przez tłum otwarty.
Wiedzieć
Kiedy zamykać a kiedy otwierać usta.
Milczeć –
Ale z jakiej litery?
Odmienić się
ale nie przez przypadek.
Uważać
Aby miłość nie napisać oddzielnie
Tak jak czarna jagoda albo pierwszy lepszy.
Czujnie
Po pewnych latach postawić kropkę
Przy innych
Minutę ciszy.

Uważać
Aby życie nie napisać przez skróty.

Pamiętać
Aby nie popełnić błędu przy śmierci.
Umrzeć ortograficznie.

Ewa Lipska, *Piąty zbiór wierszy*. Warszawa 1978

Zadanie 4. (0-1 p.)

Poezja lingwistyczna – nurt we współczesnej poezji polskiej związany z awangardą i eksperymentem literackim. Celem jej jest zwrócenie uwagi na wieloznaczność słów i zestawianie ich w taki sposób, aby tworzyły nowe, zaskakujące sensory.

Wiersz Ewy Lipskiej *Dyktando* należy do nurtu poezji lingwistycznej ze względu na

- A. podanie reguł gramatycznych i ortograficznych.
- B. tematykę miłosną.
- C. jednoznaczność stwierdzeń.
- D. przekształcenia frazeologiczne.
- E. piękno obrazów.

Zadanie 5. (0-1 p.)

Nie jest frazeologizmem połączenie wyrazów

- A. postępować pod dyktando.
- B. zamykać komuś usta.
- C. zjeść czarną jagodę.
- D. postawić nad czymś kropkę.
- E. uczcić minutą ciszy.

Zadanie 6. (0-1 p.)

Zwrot „umrzeć ortograficznie” to

- A. archaizm.
- B. neologizm.
- C. eufemizm.
- D. metafora.
- E. apostrofa.

Zadanie 7. (0-1 p.)

W wierszu *Dyktando* czasowniki w formie bezokoliczników służą

- A. zatarciu obecności podmiotu mówiącego.
- B. przekonaniu o powszechności wyrażanego stanowiska.
- C. wskazaniu określonej koncepcji życia.
- D. poszerzeniu możliwości interpretacyjnych utworu.
- E. Wszystkie wybory są prawidłowe.

Zadanie 8. (0-1 p.)

Człowieka, który działa i zachowuje się „pod czyjeś dyktando”, aby odnieść korzyści, nazwiesz

- A. konceptualistą.
- B. konformistą.
- C. konserwatystą.
- D. konstytucjonalistą.
- E. konstruktywistą.

III.

Zwięzła i bogata komunikacja

Sposób komunikacji zawsze wpływa na rodzaj przekazywanych informacji. Podczas osobistych spotkań ludzie mają niewielką kontrolę nad ich dużą częścią. Odnosi się to zwłaszcza do fizycznych sygnałów, będących istotnym elementem tego typu komunikacji. W związkach online prezentuje się siebie bardzo przemyślane i aspekt fizyczny ma wyraźnie mniejsze znaczenie.

Online’owe kontaktowanie się można traktować jako uboższe, jak i pełniejsze narzędzie w porównaniu z mową i pisaniem listów. Jest to uboższa forma komunikacji, ponieważ tekst nie jest już namacalnym fizycznym obiektem; ale jest też pełniejszą formą od zwykłego pisania, gdyż jest szybsza, bardziej interaktywna i dynamiczna. Komunikację online można też postrzegać jako uboższą mowę, ponieważ stanowi rodzaj uboższej konwersacji; jest natomiast pełniejszą mową, gdyż w przeciwieństwie do zwykłej rozmowy zostaje po niej ślad, dzięki czemu można ją analizować długo po zakończeniu kontaktu. Komunikacja e-mailowa jest unikalnym połączeniem stylów mówionego i pisanego. To nowe medium zachęca do większej swobody nawet w sytuacjach zawodowych czy oficjalnych. Jest to rodzaj „interaktywnej pisemnej rozmowy”.

Różne narzędzia komunikacji online skutkują różną głębią internetowych związków. Narzędzie komunikacji przesyłające bogatszą zawartość niekoniecznie jest bardziej preferowane niż prostsze środki komunikacji. E-mail nadal jest najpowszechniejszym sposobem komunikowania się w sieci mimo istnienia pełniejszych metod nawiązywania i podtrzymywania kontaktu online.

Aaron Ben-Ze'ew, *Miłość w sieci. Internet i emocje*. Poznań 2005, s.50.

Zadanie 9. (0-1 p.)

Wskaż zdanie nieprawdziwe.

Komunikacja e-mailowa jest

- A. najpowszechniejszym sposobem komunikowania się w sieci.
- B. formą pośrednią między mową a pisanem listów.
- C. szybsza, bardziej interaktywna i dynamiczna od pisania.
- D. medium łączącym styl mówiony ze stylem pisanym.
- E. najbardziej zależna od warunków fizycznych ludzi.

Zadanie 10. (0-1 p.)

W stylu naukowym nie dopuszcza się

- A. układu wypowiedzi bezwzględnie podporządkowanego tokowi rozumowania.
- B. użycia licznych wyrazów wskazujących na cechy i relacje między pojęciami (przyimki, spójniki, przysłówki).
- C. użycia zdań wieloczłonowych, podrzędnie złożonych.
- D. uzewnętrzniania świata duchowego i psychiki autora.
- E. stosowania wyrazów abstrakcyjnych oraz terminów naukowych.

Zadanie 11. (0-2 p.)

Przekształć podany niżej fragment tekstu naukowego na tekst w stylu potocznym.

Różne narzędzia komunikacji online skutkują różną głębią internetowych związków. Narzędzie komunikacji przesyłające bogatszą zawartość niekoniecznie jest bardziej preferowane niż prostsze środki komunikacji. E-mail nadal jest najpowszechniejszym sposobem komunikowania się w sieci mimo istnienia pełniejszych metod nawiązywania i podtrzymywania kontaktu online.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0-1 p.)

Odmień wyraz *medium*

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.....
D.....
C.....
B.....
N.....
Mc.....
W.....

IV.

Trening myślenia i pamięci

Francuscy badacze obejrzeni nasze mózgi w trakcie pisania za pomocą funkcjonalnego rezonansu magnetycznego. Zauważono różnice w aktywności rozmaitych obszarów mózgu, kiedy piszący używał do tego klawiatury albo długopisu.

Szare komórki piszących na klawiaturze były mniej aktywne. Rozpalało to znacznie mniej regionów mózgu. Podstawowa różnica dotyczyła zaś przede wszystkim tzw. obszaru Broki. Ta część mózgu odpowiada za zdolność mówienia: łączenie głosek w wyrazy i zdania oraz za płynne formułowanie wypowiedzi. Odręczne pisanie sprawiało, że stawała się ona aktywna, mimo że ochotnicy, pisząc, milczeli.

– Uczenie dzieci kaligrafowania* rozwija u nich lepszą umiejętność wypowiadania się, formułowania myśli – komentuje wyniki badań neurofizjolog Jean-Luc Velay z Uniwersytetu w Marsylii.

Okazuje się, że dzieci, które uczone są pisania wypracowań ręcznie, piszą je szybciej i lepiej niż te, które robią to za pomocą klawiatury. I nie o sam proces „wytwarzania” pracy tu chodzi, ale o wymyślenie struktury wypowiedzi i nadanie jej formy. Dana czynność zapisu jest co prawda wolniejsza, ale usprawnia myślenie – uważa prof. Wirginia Berninger z Uniwersytetu Waszyngtonu zajmująca się psychologią edukacji.

Lepiej także pamięta się to, co zapisało się ręcznie – bo ślad pamięciowy staje się trwalszy, kiedy w naukę angażujemy więcej zmysłów. Stąd wielka mądrość stojąca za odręcznymi notatkami z wykładów oraz sporządzaniem ich (i pisanych ręcznie ściągi) podczas uczenia się.

Przekształcanie myśli czy idei w znak graficzny, którego zapisanie wymaga od nas uwagi i fizycznego wysiłku sprawia, że lepiej zapada nam to w pamięć. Więcej neuronów musi w naszej głowie sprząć się wokół danej informacji. Musimy głębiej ją przetworzyć.

Olga Woźniak, *Kaligrafia uczy myślenia*. Gazeta Wyborcza, 12 września 2013

* Z jęz. greckiego: *kalli* + *grapheo* czyli pięknie piszę; sztuka starannego i estetycznego pisania.

Zadanie 13. (0-3 p.)

Sporządź z przytoczonego fragmentu tekstu pt. *Kaligrafia uczy myślenia* notatkę w formie planu. Nadaj jej tytuł.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0-1 p.)

Dopisz do wyrazu KALIGRAFIA trzy wyrazy pokrewne.

.....

.....

Zadanie 15. (0-1 p.)

Podaj tematy oboczne rzeczownika głośka.

.....

Zadanie 16. (0-2 p.)

Wypowiedzenie *Ochotnicy, pisząc, milczeli*. Przekształć

a) w zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym.

.....

b) w zdanie pojedyncze.

.....

V.

Zadanie 17. (0-6 p.)

Nazwij **cechy wewnętrzne** bohaterów lektur wskazanych w regulaminie konkursu (minimum 3 – 1 p.; 5 i więcej – 2 p.). Wymień te cechy, które rzeczywiście wiążą się z bohaterami, więc unikaj określeń, które pasują do wielu ludzi, jak: *miły, uprzejmy, troskliwy*...

a) cechy wewnętrzne bohaterów reportażu Ryszarda Kapuścińskiego *Ocalony na tratwie* - asystentów z uniwersytetu (0-2 p.)

.....
.....

b) cechy wewnętrzne flisaka Józefa Jagielskiego (*Ocalony na tratwie*) (0-2 p.)

.....
.....

c) cechy wewnętrzne bohaterów wiersza Wisławy Szymborskiej *Nieczytanie* (0-2 p.)

.....
.....

Zadanie 18. (0-2 p.)

Zastosuj w dwóch zdaniach frazeologizm „stracić grunt pod nogami”.

a) w znaczeniu dosłownym, b) w znaczeniu przenośnym

a)

.....

b)

.....

Zadanie 19. (0-2 p.)

Bohaterowie reportażu jadą pociągiem z Torunia przez Brodnicę do Tamy Brodzkiej.

Nazwę Brodnicy utworzono od: *brodu, brodzenia*.

a) Uzasadnij pisownię nazwy **Bródno** (dzielnica w Warszawie).

b) Wyjaśnij, co prawdopodobnie oznacza nazwa **Bródno**.

a).....

b).....

Przypominamy Ci, że rozwiązania zadań 1 – 10 umieszczasz na **KARCIE ODPOWIEDZI**, ponieważ w arkuszu zadań nie będą sprawdzane. Zaznacz krzyżykiem literę odnoszącą się do wybranego przez Ciebie rozwiązania. Jeżeli się pomylisz, obwiedź ją kółkiem i zaznacz prawidłowe rozwiązanie.

KARTA ODPOWIEDZI DLA ZADAŃ 1 – 10

Numer zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Zakreśla uczeń	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E
Wypełnia nauczyciel										

Suma punktów

VI.

Zadanie 20. (0-10 p.)

Wybierz jeden z podanych niżej tematów i napisz pracę na co najmniej 1 stronę.

1. temat

„O, gdybym kiedy dożył tej pociechy,
Żeby te księgi zbłądziły pod strzechy...”

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz. Epilog*. Warszawa 1990

To słowa Adama Mickiewicza pisane na początku XIX wieku. Czy dzisiaj tobie „Pan Tadeusz” jest bliski, czy daleki? Uzasadniając swoje zdanie, odnieś się do treści i języka tego dzieła.

2. temat

Ernest Bryll

„Język jest mądry. Przeczytałem niedawno słownik hip-hopu. Z jednej strony jest to jeden bluzg, ale z drugiej – szukanie nowych słów do opisania rzeczywistości. Nie możesz dziś powiedzieć: jesteśmy współobywatelami, bo to słowo zostało zrujnowane. Dzisiaj się mówi: **ziomal**. Niby to jest fajne, trzeba tylko rozważyć, dlaczego tak się mówi. Bo my jesteśmy ziomale – **posadzeni jak kartofle na naszym polu**. I albo gnijemy, albo dojrzewamy, ale nie my sami o tym decydujemy.

Biuletyn Informacji Bibliotecznych i Kulturalnych Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łodzi.
Rok 14 Nr 2 (92) luty 2010

Czy zgadzasz się z przytoczonymi wyżej słowami Ernesta Brylla, że człowiek albo gnije, albo dojrzewa? Wykorzystaj znajomość utworów zaleconych jako lektura wskazana w regulaminie.

Lined page for notes or answers, featuring multiple horizontal dashed lines.

